

Observatoriul este de două ori în
septembrie, miercuri și sâmbătă.

Prețurile

pentru Sibiu pe 1 an întreg 7 fl.,
pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa
cu 1 fl. mai mult pe an; — trimis
cu poșta în laintru monarhiei
pe 1 an întreg 8 fl., pe 6 luni 4 fl.
— În străinătate pe 1 an 10 fl.
său 22 franci, pe 6 luni 5 fl. său
11 franci; — numărul singuratic se
dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIUL

Diariu politic, national-economic si literariu.

Ori-ce inserate,
se platesc pe serie sau linia, cu
litere merunte garmondu, la prim'a
publicare câte 7 cr., la adou'a si a
treia câte 6 cr. v. a. si preste aceea
30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.
Prenumeratiunile se potu face in
modulu celu mai usioru prin assem-
natiunile postei statului, adresate de
a dreptulu la Redactiunea Diariulu
Observatoriulu in Sibiu.

Nr. 50.

Sibiu, 21/3 Iuliu 1878.

Anulu I.

Deschidere de prenumaratiune.

Primirea binevoitoria si caldura ce avuram
la publiculu nostru lectoru in Semestrulu I, pe langa
ce ne obliga a fi recunoscatori, ne indemnă si
si inbarbata totu-odata, ca pasindu siguru inainte
pe spinos'a carare de publicisti, se deschidem la
acestu diariu

„Observatoriulu“

abonamentu nou pe Semestrulu alu II-lea din a. c.
1878, pe langa conditiunile specificate in fruntea
lui, si anume

cu 4 fl. v. a. in laintru monarhiei,

cu 5 fl. sau 11 franci in strainatate.

In Sibiu cu 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu
50 cr. mai multu.

Preturile de prenumaratiune se transmitu de
a dreptulu la: Redactiunea „Observatoriulu“ in
Sibiu, strad'a Oredului Nr. 7.

Dela imbraciosiarea ulterioara de care vomu
avea parte, va depinde progresiv'a inavutire a
diariulu nostru, a carui programa in sinesi con-
siderata, este forte larga, era infricosiat'a putere a
evenimentelor actuali, care nu se voru potea
sista in mersulu lor prin nici-unu congresu din
lume, da ori-carui publicistu materialu de o abun-
dantia ne mai cunoscuta dela 1848/1849 pana
acuma.

Deci inainte cu D-dieu.

Redactiunea.

Ungari'a si Romani'a

(Comentariu la iucercarile de infra-
tire, dedicatu opozitiunei din Romani'a).

Diariulu „Nemzeti Hirlap“ din B-Pesta Nr.
162 publica din pen'a unui colaboratoru de ai sei
unu studiu asupr'a relatiunilor ungaro-romanesce,
care noue ni se pare cu atatu mai demnu de aten-
tiune, cu catu acestu diariu gubernementale scrie
asia pentru tota lumea, ca si cumu aru fi vorbindu
unii omeni intr'unu codru singuraticu standu la
panda, nu inse in dilele nostre, ci inainte de acesta
cu 4—5 sute de ani.

Publicistulu din N. Hirl. permite, ca elu si ai
sei nu credu in nici-unu resultatu salutaru alu

lucrarilor Congresului european, ca-ci de-si elu
va inchiaie astadata pace, aceea va fi putreda, in
totu casulu va folosi neasemenatu mai multu Rusiei
de catu monarhiei austro-unguresce si cu atatu mai
pucinu Ungariei. De aci incolo elu trece cu apre-
tiarile sale la natiunea romana preste totu si la
Romani'a propria in specialu. Noi le vomu reproduce
intru unu micu extractu numai pe catu ne permite
spatiulu, dara legatur'a ideiloru o vomu respecta
preste totu.

Se spune astadi, continua publicistulu, ca
armat'a Romaniei a ocupatu positiunile cele mai
tari in Romani'a mica, si se adauga ca ea se pre-
para contr'a Russiloru. Este prea adeveratu ca
trupele romanesce se afla in positiuni tari, nici-de-
cumu inse in contra Rusiei, ci de-adreptulu si in
modu provocatoriu contra Ungariei. Cine nu
crede acesta, se merge la faci'a locului si se se
convinga. De aceea ve dicu voue: se nu dati ro-
maniloru nici-unu crediementu, se nu le credeti
nimicu orbesce. Noi avemu trebuintia imperioasa
de Romani'a, ea inse astadi ne este dusmana de
morte. Dara ea ne pote fi amica buna, inse numai
deca vomu desvolta faci'a cu natiunea intrega roma-
nesca politic'a cea mai energiosa, ca-ci romanulu
numai atunci ne va iubi, deca i-va fi frica denoi
(??). Romaniloru le place multu se se dea pe sene
de stranepoti ai anticiloru romani si se dica despre
grecii carii au cutropitu Troi'a, ca suntu perfidi.
Toema asia trebue se tienemu noi despre romani,
ca se porta cu tota perfidi'a catra noi. Diplomati'a
romanesca moderna e maiestra in logic'a cu dilemme
(sillogismus cornutus). Ea n'a fostu onesta candu
a plecatu asupr'a Plevnei, si nu este nici astadi.
Deca ea aru fi fostu condusa de sentimentulu onorei
si deca ia pasatu ca se sterga de pe numele seu
epitetulu spurcatu de „romanu ostasiu fricosu“,
atunci da, se fia mersu neaparatu la batalia, dara
nu contra turciloru sub pretestulu de nimicu si
ridiculu (nevetséges) ca se ajute caus'a christianiloru,
ci se se fia alaturatu langa Abdul Kerim contra
muscaliloru. Dara diplomati'a romanesca a mintitu
(hazudott) inainte cu 10 luni si totu asia va
minti astadi*).

Amiciti'a dintre muscali si romani a incetatu

*) Mintit'a dieu diplomati'a europena si cea turcesca, acumu
ca totudeauna.

astadi; dara se tieneti voi mente, ca deca romanii
se voru impacă erasi ore-cumu cu muscalii, din
nou ne voru intorcedosulu urindu-ne si mai tare
decatu inainte de aceea. Se credeti, ca romanii
inainte de a pleca la batalia au sciutu ce se va
intempla cu Basarabi'a.

In Romani'a suntu doue partide politice, cea
rosia seau radicale, si alb'a seau conservativa.
Aceste doue partide se urescu din adanculu sufletulu,
precumu se urau odinioara Ros'a rosia si Ros'a
alba in Angli'a, si acea ura se intende pana la
pensionari si la cei din urma scrietori din cancelaria,
caci cert'a e mai multu numai pentru plapoma.

Astadi sunt rosii la putere; generali, oficiarii
de statulu majoru cu generalulu Florescu, care e
celu mai geniale (??) din toti, suntu conservativi;
Albii ca si rosii sciu forte bine ca Gorciacov le
va lua Basarabi'a; dara ce dicu albii? Daca se
perde Basarabi'a, perda-se sub rosii, ca se cadia
tote blastemele poporulu asupra capulu lor.

Era deca Romanii nu vreu se perdia Basara-
bi'a si nu vreu se ie Dobrodja in schimbu, sciti
voi ce se va intempla? Principelui Carolu inainte
de acest'a nu-i prea pasă de tron, ca-ci nu avea
gustu se treca de vasalu alu sultanulu; dara dupa-
ce se va recunosc independenti'a tiei, M. Sa
va primi Dobrodja chiaru in contra vointiei natio-
nale si cu pericolu de a provoca revolutiune, pe
care inse o va sci ineca in sange.

Publicistulu magiaru insiste pentru acest'a
credintia a sa ca si unu bunu mahomedanu pentru
dogmele sale, apoi trece mai departe dicundu:

Eu repetu ca Romani'a moderna este vrasmasia
de morte a Ungariei si a magiariloru. Ea ne este
vrasmasia de morte: 1-o pentru-ca numai prin
destramarea statulu nostru crede ca va pote incor-
pora Transilvani'a si Bucovin'a, era 2-o
pentru-ca n'amu invetiat'o se scia de fric'a nostra
si se ne respecte puterea. Trebue mai antaiu se
batemu bine pe romani, se le aratamu ca n'au ce
cauta la noi, se le insuflamu frica si cutremuru, ca
din neamici se'i facemu amici*).

Hei, dara in Transilvani'a preste 2/3 parti din
locuitori sunt romani, in comitatele de catra Ostu-

*) Adeverulu este aci, ca de candu armat'a Romaniei a
participatu cu atatu succesu la campani'a teribila din a. 1877, in
magiari s'a desteptatu si cresce pe fiecare di poft'a inflacarata de a
se bate cu romanii pana la exterminare.

Foisiór'a „Observatoriulu“.

Aradu in 25 Iuniu 1878.

Onorata Redactiune!

Mi ieau libertatea a Ve aclude aici unu esemplariu
din adres'a trimisa de romanii din Aradu, si prevediuta
cu 58 de subscrieri laureatululu nostru poetu V. Alexandri,
er in cele urmatoare Ve tragemu in copia respunsulu
urmatu adresei din cestiune.*)

Alu Onoratei Redactiuni

sinceru stimatoriu

Aron Hamsea.

Domnul
Vasile Alexandri

in

Mircesci.

Poete! Ai cantatu! Romane! Ai invinsu!

Poete romanu! Tu ai fostu celu mai mare can-
taretiu in celu mai mare concertu! Triumfatoriule! Tu
ai triumfatu de intreaga ginte latina precumu ai trium-
fatu in totu-deauna de inimele Poporulu Romanu.

Alexandri! Tu ai raportatu Natiunei Tale o noua
victoria: victoria artei! Invingatoriule! Tu ai cantatu
gloriosu gloriosa ginte latina, si ai adausu o noua gloria
la gloria viteazulu Teu neamu!

Mare cantaretie! Tu esti poetulu gintei latine!
Alexandri! Tu esti mandria Natiunei Romane!

Tu mergi maretiu in capulu neamulu Teu, si
lumina versi in urma Ta.

Lumin'a Ta lumineaza neamulu romanesce, care
este menitu se mearga maretiu totu inainte, precumu
dice canticulu Teu.

Triumfulu Teu este alu Romaniloru.

*) Adres'a este tiparita cu litere mare cu cursive in formatu
folio mare si elegantu.

O noua si mare isbanda a Romanismulu!

Departu de Tine, inimele nostre palpita cu focu
la sublimete acorde ale sublimei Tale lire. Prin can-
teculu Teu una si mare este ginte latina, prin limb'a
si lira Ta una si mandra este Natia romanesca, — si
Tu esti alu ei mare bardu!

Te felicitamu poete alu gintei latine!

Te salutamu cu entusiasmulu inimelor nostre,
Alexandri, mare bardu alu nostru!

Impreuna cu Tine mandra este si serbeaza astadi
intreaga Romanime:

„Strainu in cale i se inclina . . .“

Datu in Aragu in 8 Iuniu 1878.

Respunsulu Domnului Alexandri suna:

Domnului Aron Hamsea,
prof. de teologia

Aradu.

Mircesci 8 Iuniu 1878.

Stimabilulu meu Domnu!

Amu primitu frumos'a carte, ce contine felici-
tarile si semnaturile cetateniloru Romani din Aradu.

Mi este peste putintia de a le esprime sentirile
de legitima mandria si profunda bucuria, ce ni au cu-
prinsu in presenti'a entusiasmulu patriotu alu fratiloru
de peste munti. Ardealulu a fostu totu-deauna cuibulu
sacru alu Romanismulu, pe care nici o furtuna nu l'a
pututu distruge, ca-ci a fostu cimentatu cu anticulu si
neperitoriulu sange Romanu. Din acelu cuibu binecu-
ventatu de D-dieu multi vulturi se voru inaltia pe
cerulu Romaniei, fara ca de adi inainte nime se in-
drasnesca a se incerca de a le smulge penele aripiloru.

Presentulu si viitoriulu nostru incepu a se afirma
sub radiele soarelui Latinitatii, precumu inaltii munti ai
Carpatiloru care, prin negurile intuneculu aparau ca
unu lantiu de nuori, si cumu resare faptulu dilei, ieau
forme lor si aspectulu de giganti.

Eu sum fericitu, ca mi-amu veditu visulu cu
ochii; fericitu, ca mi-a ajutatu D-dieu a contribui la

ridicarea statuei maiestose a Latinismulu orientalu in
faci'a Latinismulu occidentalu; fericitu mai cu seama
de simpatiile, ce amu cascigatu in inimile tuturoru Ro-
maniloru, ce tientescu privirile spre viitoriu.

Acestor'a le tramitu sincerile mele felicitari, si le
urezu realisarea dorintielor celor mai scumpe.

V. Alexandri m. p.

Diverse.

— (Unu docente) se laudă, ca elu in fiacare
di invetia 25 ore. — „Acesta e imposibile“, i se obiecta,
„pentru ca diu'a are numai 24 ore“. Acesta nu in-
porta, response elu, „eu me scol cu o ora inainte de
a se face diu“.

— (Este cunoscuta) antipati'a ce o au unii
omeni de a se pune la masa in numeru de 13. Unu
glumeti dise, ca elu numai in acelu casu o considera
de nenorocire, candu se afla 13 persone la masa, deca
bucatele s'au gatitu numai pentru 12 persone.

— (Unu nemtiu si unu italianu) discutau
asupra frumsetiei limbelor lor materne. Nemtiulu
afirma ca limb'a lui au fostu cea vorbita in paradisu.
„Da“, i response italianulu, „candu D-dieu au alungatu
pe Adam si Eva din paradisu, au vorbitu nemtiesce.“
— „Deca acesta este adeveratu“, i replica nemtiulu,
„apoi inainte de aceea diavolulu a sedusu pe Eva
servindu-se de limb'a italiana“.

— (Unu omu sgarcitu) i placea cu tote
acestea se aiba ospeti la masa, cari inse mai totu-deauna
se scolau flamendi. Odata dupa masa sgarcitu dise
ospetiloru sei: Ve multumescu pentru societatea domnia-
vostra; candu voiu mai avea onorea a ve vedea erasi
la mesa mea?

— „Deca poftesci, acumu indatu“, i response
celu mai flamendu dintre ospeti.

— (Cum i-au placutu) ieri quartetulu? —
Prea bine, numai pecatu ca nu erau mai multi.“

Sud ale Ungariei locuescu asemenea foarte multi romani (preste 1 milionu 600 de mii). Romanii 'i considera pe toti acestia de supusi ai statului seu in celu mai de aproape venitoriu. Deci se magiarisamu Transilvania si susu disele comitate din Ungaria, prin scole, prin servitiulu militariu, prin societati, prin administratiunea politica si judiciaria; se le prefacemu nu numai ideile (capetele), dara si numele, si limb'a asia, in catu deca aru veni cei din Romania cu scopu de a cuceri acestu teritoriu, se nu mai afle romani in trensulu. Atunci apoi veti vedea, ca Romania se va arunca in braciile noastre a la Ungariei si ne va cersi protectiunea.

Pe chartele romanesci Transilvania figuredia ca Dacia; dara si Basarabi'a rusésca densii o coprindu totu la Dacia. Sciti ce se facemu? Noi, Ungaria, trebuie se ne batemu nesmintitu cu Rusia. Dupace o vomu sfarma pe acesta (ha mi egyzer leszámoltunk Oroszországgal), ii vomu lua Basarabi'a, dara apoi o vomu darui valachiloru si o vomu incorpora cu Romania loru, ca se se aléga si ei cu atata; atunci apoi iamu obligatu si mai multu.

Inca ceva si apoi terminamu. Romanii sunt amestecati ce e dreptu cu slavii si au multe cuvente slavone; dara ei nu sunt nici slavi, precumu nici greci. Numai religiunea loru este comuna, prin care sunt legati de sant'a Rusiei. Dreptu ca religiunea este o legatura cu atatu mai tare, cu catu romanii si chiaru popii loru sunt bigoti, fanatici, hebeuci (bigott, vakbuzgo, buta) si foarte superstitiosi; dara iamu potea rupe de catra Rusia facindu pe toti neunitii catholici, se'i legamu cu catholicii din Ungaria. Dara apoi se catholicisamu si pe locuitorii Romaniei, spunendu-le ca numai sub acesta conditiune se voru bucura de protectiunea nostra, deca se voru desbina si prin religiune de catra Rusia. Romanii sunt imitatori prosti. Sciti ca le place se le dici ca sunt de origine latina. Se le facemu acelu complimentu, dara se'i damu in grija episcopiloru catholici din Ungaria; ca se'i puna aceia le cale etc. etc.

Fia destulu cu atata, ca se cunoscemu si din acesta publicatiune turbarea tiranica a acestoru omeni asupra esistentiei nostre nationale. V'ati insiela foarte reu, deca ati crede, ca acestea sunt nesce dorintie isolate, aiurari singuratece, calificate pentru casa nebuniloru. Sute de mii cugeta si dorescu se realisedie planuri de acestea contra romaniloru si a Romaniei. Noi chiaru si in acestu timpu scurtu de 6 luni avuramu trist'a ocaziune de a ve presenta mai multe probe de acestea; dara numerulu loru este inmiitu. De aici potu invetia si acei romani din Romania, carii candu e vorba de esistentia nationale, de literatura romanésca comuna, iti respundu strimbandu din nasu: Ce este noue si voue?

De altumentrea:

Vointi'a lui va strabate,

Candu muntii 'n capu se voru bate;

Candu scandur'a 'i va suna

Pop'a cu cadelniti'a.

✓ Boemi'a si politic'a de passivitate a Cechiloru.

I. De diece ani incoace publiculu romanescu celu inteligente avu dese ocaziuni si cause de a compara starea si impregiurarile Transilvaniei cu ale Boemiei, a trage paralele intre populatiunile din ambele tieri, intre referintiele nationale si politice, gradulu de civilizatiune, averi materiali ale diverseloru populatiuni, colo cehi si germani, aici romani si magiari. S'a si scrisu de cateva-ori in acesta materia, dara pre catu ne aducemu noi amente, numai ca prin fuga, in modu superficiale. S'au vorbitu mai multe, anume in cercuri private, si pote fi ca multu mai cu temei, inse la cunoscinti'a unui publicu mai numerosu n'au ajunsu. Cestiunea care s'a discutat mai desu, a fostu politic'a de passivitate a cehiloru facia cu parlamentele Austriei.

Finea periodulu legislativu se apropie atatu pentru Ungaria catu si pentru Austria, prin urmare politic'a passivitatii va veni érase neaparatu in discussiune. Natiunea cehiloru care petrece de 16 ani in retragere de pre terenulu legislatiunei, va fi érase intrebata, s'au mai bine, se va intreba ea insasi pe sine, deca'i convene a persevera in acea politica, seu ca se va supune vointei germaniloru capitulandu cu rusine din aintea loru, si cerendu ertare ca si pruncii artiaiosi, dupace'i rupe fómee si setea. Cu acea ocaziune natiunea romaniloru din Transilvania va fi asemenea intrebata, ori ca se va intreba ea pe sine, deca voiesce a imita (?) pe cehi, adeca a continua resistenti'a passiva, —

seu dupa altii, „lenea passiva,“ „a se castra pe sine politicesce,“ „a se sinucide ea insasi“ si asia mai departe, a 'si audi gratiositati de acestea.

Anglii practici cumu sunt ei intru tote si ca unii carii luptasera preste doue sute de ani contra despotismulu atatu gubernementale catu si a celui parlamentariu, intre alte multe invetiaturi bune au si un'a care tiene, ca in politica nu esistu convictiuni, ci numai opiniuni; ca-ci politic'a fiendu scienti'a esigentiiloru si avendu a face cu omeni, si inca cu foarte multi omeni, seu rei si depravati, seu intunecati si lenesi de spiritu, seu servili, sclavi nascuti si crescuti, nu'i poti conduce ca nesce machine cu vaporu si nici ca pe nisce cai infrenati. Mai au anglii inca si alta invetiatura buna si frumoasa care dice: Mani'a in discussiuni politice este nebunia.

Acestea premisse, voimu se cercetamu puçinu politic'a poporulu cechu din Boemi'a, pentru ca cu atatu mai pe siguru se o potemu lua pe a nostra la o cercetare pre catu scutita de pasiune si calma, pre atata si de rigorosa.

Dara mai antai: Ce tiéra este Boemi'a si cine este poporulu cechu, natiunea ceha?

Boemi'a, nume stravechiu, cunoscutu de la inceputulu erei christiane, a fostu ocupata de poporulu slavu ce se nemesce pe sine Cechu, in secolulu alu 6-lea d. Chr., esiste ca statu de pe la a. 900, ca regatu (Regnum) camu dela 1086.

Boemi'a moderna redusa tare in teritoriulu seu, e situata intre gradulu 48 1/2 pana la 51 latime septentrionale si 30 pana la 34 1/2 lungime orientale. Asia dara Boemi'a jace cu 2° 62' spre nordu mai susu de catu Transilvania. Teritoriulu Boemiei se intende pe 944 miliarie patrate, prin urmare este cu ceva mai micu de catu alu Transilvaniei si are figur'a unui patratu strimbu. Acesta tiéra inca e destulu de muntosa, dara celu mai inaltu munte alu seu (Lubani) are numai 4382 urme, pre candu muntii cei mai inalti ai Transilvaniei ajungu dela 6 pana peste 8000'. Dara si muntii Boemiei sunt foarte bogati de mineralie. Relatiunile sale climatice sunt destulu de favorabili; temperatur'a midiulocia anuala este de 6° R. candu a Transilvaniei este de 7° Reaumur.

Despre populatiunea Boemiei nu avemu la indemana date mai prospete decatu conscriptiunea din a. 1862, care inse a fostu un'a din cele mai esacte. In acelu anu mic'a Boemia nutria 4,952,000 seau rotundu 5 milioane suflete, pre candu frumoasa Transilvania avea numai 2,200,000. Ce vi se pare inse, ca aceeasi Boemia inainte cu 100 de ani avea numai 2,700,000 locuitori, acelu numeru inse crescuse pana in an. 1834 aproape la 4 milioane, ér astadi trece preste 5 milioane. Acesti locuitori petrecu in 355 de cetati (urbes, civitates), in 223 orasia (oppida) si 12,274 de sate.

Ce limbi de omu locuescu in Boemi'a? Totu dupa datele statistice din 1862 locuescu in acelu regatu la 3,000,000 de cehi si circa 1,800,000 germani, éra jidovi risipiti prin tota tier'a aproape 100,000, caci dela 1850 incoace jidovii s'au inmultitu si acolo foarte tare.

Cumu se pote ca pe unu teritoriu asia micu se traiésca atatea milioane de omeni, pre candu, in Transilvania mai fertile si pote mai bogata de mineralie, nu potu trai nici 2 1/2 milioane, ci una parte din locuitori emigra pe fiacare anu? Éca se pote, si se afla intre lectorii nostrii destui cari cunoscundu Boemi'a din propri'a experientia seau din descriptiuni esacte, isi explica prea bine aprig'a differentia dintre traiulu nostru din Transilvania si dintre alu locuitoriloru din Boemi'a. Dara nu acesta este scopulu studiulu ce facemu acilea, ci sunt numai conditiunile politice si referentiele nationale, intru care se afla cele doue nationalitati ale Boemiei, adeca cehii si germanii; studiu foarte instructivu acesta; numai deca ne-ar succede si noue ca se-lu facemu dupa cumu dorimu; ceea ce vomu cerca in numerii urmatori.

(Va urma.)

Cestiunea israelitiloru in Camer'a Ungariei.

Deputatulu Victoru Istoczy dedese deunadi in Camer'a deputatiloru unu proiectu de lege, in care cerea ca gubernulu si legislativ'a Ungariei se intervina prin ministrulu de externe la Congresulu european cu scopu de a midiuloci, ca se se restaure vechiulu regatu alu Palestinei, in care se se stramute toti israelitenii risipiti prin lume si cu atatu mai curendu cei din Ungaria. Istoczy este cunoscutu de mai inainte ca celu mai aprigu adversariu alu jidoviloru, carele 'i tiene de poporulu celu mai periculosu din tota lumea; elu se folosise si in alti ani de diverse ocaziuni spre a combate

portarea cea egoistica si exclusiva a jidoviloru. Astadata mai multi colegi de ai sei ilu luara in risu, ba unii-lu declará de nebuu; dara Istoczy nu se descuragia si nu se linisti, pana candu nu vediu proiectulu seu pusu la ordinea dilei pe 24 iunie a. e. Atunci dandu-i-se cuventulu, elu 'si-motiva proiectulu prin unu lungu discursu incarcatu de date statistice, din care vomu scoate si noi cateva. Istoczy permite ca in urmare crisei actuale orientale mohamedanii ca elementu strainu in Europ'a, voru disparé de aici cu totulu si atunci voru remané numai jidovii ca elementu strainu asiaticu semitu (dela Sem, fiulu lui Noe). Acestu elementu inse este si dupa Istoczy inamiculu celu mai inversiunatu alu societati si civilizatiunei poporaloru europene. Dara d. Istoczy se marginesce a vorbi aci numai despre jidovimea din Ungaria si tierile adnecse. Elu afla din statistica, cumuca numerulu jidoviloru cresce totu la cate 30 ani indoitu. Sub imperatulu Iosifu II (1780—90) era numai cateva mii de jidovi in Ungaria; dupa 80 de ani, adeca la 1860 era 250,000, éra astadi sunt 700 de mii. Dupa unu calculu aprosimativu, sporindu ei totu asia, in 1930 voru fi 2 milioane 900,000; éra in anulu 2220 in Ungaria voru fi 17 milioane si 6 sute mii de jidovi. Dela anulu 1787 adeca in 90 ani, s'au inmultitu in numeru de 8 ori mai mare de catu fusese, pre candu numerulu poporaloru crestine abia s'au indoitu. Este deci invederatu, ca jidovii se voru inmulti rapede, éra numerulu nostru va scadé neincetatu. Dupa alte date statistice in 6 ani dela 1869 pana la 1875 numerulu locuitoriloru crestini din tota Ungaria in locu de a cresce, a scadiutu cu 36 suflete; din contra jidovii numai prin nasceri s'au inmultitu cu 20,030 suflete, afora de cei veniti de airea. Pe jidovi i crutia chiaru si boalele epidemice, precumu ne convingu cifrele oficiale publicate in „Revue de France“ dela 31 Octobre 1875. Dintre jidovi se afla prea pucini soldati, prin urmare ei nu sunt espusi la pericolele de a peri in batalii, in care primu numai noi christianii. Insusi D'sraeli reprezentantele celu mai geniale alu jidovimei a marturisitu de multu, ca scopulu jidoviloru este a estermina poporale europene esite din sange amestecatu.

Averile trecu pe fia-care di in manile jidoviloru; avemu se ne tememu chiaru supremati'a nostra politica, pentru ca ori-ce vomu dice, numai poporale bogate sunt in stare de a domina; asia pentru noi a remasu numai alternativ'a, ca seau jidovii se dispara, seau noi din acesta patria. Nu este adeveratu ca jidovii suntu persecutati din fanatismu religiosu, ci mesurile luate asup'a loru suntu numai de natura defensiva, care inse ducu la asia numit'a ultima ratio. Dara de acesta potemu scapa prin restabilirea vechiulu statu jidovescu in Palestin'a, pentru care a fostu dauna mare ca l'au desfientiatu romanii; caci deca jidovii nu aru fi luatlu lumea in capu, atunci nu s'aru fi intemplat in evulu mediu acele maceluri in masse mari, pre candu orasie intregi locuite de jidovi s'au esterminat in modulu celu mai barbaru, mai alesu in Germani'a. Nu este acest'a ide'a mea, dice Istoczy, ca-ci dela Luther pana la Fichte si pana la d. Golvin Smith multi barbati seriosi au adoptatu acesta idea. Se-colulu nostru este alu nationalitatiloru, pre care le vedemu unindu-se in staturi compacte nationale chiaru si acuma in peninsul'a balcanica. Pentru-ce se nu fia restauratu si statulu jidovescu? Milione de jidovi insufletiti de traditiunile loru, dorescu restaurarea Palestinei. In an. 1876 diariulu jidovescu „Hamagid“ din Londr'a scriea, ca pe atunci se pornisera in acesta cauza negotiatiuni cu Turci'a. Aci apoi Istoczy face apellu la multimea jidoviloru, carii de 1800 ani nutrescu speranti'a restaurarii statulu loru. Duca-se in Palestin'a, si noi i vomu salutá si le vomu poffi din totu sufletulu caletoria buna, prosperitate si fericire in patri'a loru. Deca inse unii tienuti de interese proprii se voru decide a remané intre noi, atunci se renuntie la politic'a de esterminare fora nici o reserva, se se impace cu civilizatiunea christiana, se se prefaca in magiari curati. Dupa aceste Istoczy 'si-recomanda din nou proiectulu seu.

Presedintele s'a incercatu se chame pe Istoczy la ordine, dara s'au produsu larma mare, pentruca éra destui carii tienea cu colegulu loru.

Ministrulu Trefort a infruntatu pe Istoczy. Atunci acesta disgustatu isi retrase pentru astadata proiectulu, inse observandu, ca viitoriulu de siguru i va dá lui dreptate.

Aceste scene se intemplara in diet'a Ungariei la 10 ani dupace jidoviloru din Ungaria li se asigurase egalitatea de drepturi civili si politice prin artic. de lege XVII din an. 1868, si dupace prin art XXXI din acelasu anu se desfintiasera legile

vechi pedșitorie de camataria. Adeca, aceea ce i se inpua Romaniei in caus'a jidovimei, se agita astadi in Ungari'a; cã-ci s'ar insiela reu ori-cine ar crede cã deputatululu Isztoczy vorbesce si lucra cã unu rebunu. Diarele magiare sunt, cu esceptiune de cele redactate ori cumparate de jidovi, pline in totu mpulu de cele mai dorerose reclamatiuni redicãe asupra jidoviloru; apoi atãtea omoruri barbare si selbatece de jidovi, mai alesu usurari, cãte se intempla in Ungari'a, nu se intempla in tãta Europ'a. Cu tãte acestea, proiectulu lui Isztoczy este si va remanea unu proiectu desperatu. Pãna 'i lumea jidovii nu se voru mai intãrce in Palestin'a. Cu totulu altumentrea 'si esplica ei astadi Talmudulu si celelalte scripturi. In ochii loru Palestin'a nu mai semnifica acelu petecu de pamentu muntosu si supusu la arșiti'a sãrelui, ci semnifica lumea tãta, ẽra in acẽsta mai virtosu tierile pușinu cultivate. Pe jidovii vei tienea in freu numai prin superioritatea culturai si civilisatiunei. Cu cãtu unu poporu este mai intunecatu, mai prostu, cu atãtu elu devine mai curendu victima fãrte sigura a jidovimei. Pentru-ce sunt jidovi asia de pucini in Angli'a, Franci'a, Elveti'a, una parte a Germaniei, Itali'a? Nimeni nu'i persecuta in acelea tieri si le sunt deschise tãte carierele; dara nu potu tienẽ concurenti'a; vinarsulu loru celu puturos din care facu pe airea miliãne, nu 'lu bea nimeni si nimeni nu cumpara dela ei flẽcuri de nimicu, nici nu merge nimeni cã se le cersiẽsca bani imprumutu cu 100%

Ungari'a.

B-Pest'a. Dumineca in 30 Iuniu diet'a Ungariei fu inchisa prin unu cuventu de tronu, in care Monarchulu dice, cã referintiele actuali ale monarchiei cãtra staturile straine ilu facu se speredie cã interesele monarchiei voru fi aparate si totuodata pacea asigurata. De altumentrea, aduca viitoriulu ori-si-ce, Mai.Sa crede, cã interesele monarchiei voru fi aparate de cãtra parlamente si de cãtra fii patriei.

Atãtu press'a Ungariei cãtu si cea straina facu la acelu cuventu de tronu multime de comentarie, esplicandu'lu care cumu ilu taia mintea, sãu cumu ii convene la interesu. Acelea comentarie se intindu cu atãtu mai departe in viẽti'a publica, cu cãtu diet'a Ungariei prin cuventulu de tronu este totuodata si dissolvita, fiindu-cã i s'au implinitu periodulu de trei ani si trebue se urmedie alegeri noue. Cele mai multe diarie din Ungaria recapitulandu lucrarile acestei diete si facundu-le istoriculu loru, sunt fãrte neindestulate cu rezultatele. Din tãte, arondarea mai multoru comitate, ẽra mai alesu modulu administratiunei politice place la fãrte pucini. Necurmatele corecturi si modificari in legi, inmultirea preste mesura a legiloru administrative si finantiali. aducu in desperatiune chiaru pe magiari. Pline sunt diarele magiare de reclamatiuni si vaieturi intru intiesulu acesta, si noi vomu mai avea ocaziune de a le cunãsce. Chiaru functionari de frunte recunosc, cã alegerile deinainte cu 3 ani fusesera in parte mare nemerite reu.

Totu din 30 este si scirea, cã ministeriulu Ungariei s'a modificatu in cãtuva. Lui Colomanu Tisza, care avea doue ministere, adeca presidenti'a si afacerile interne, succese Toma Pechy, fostu mai inainte ministru de comunicatiune, omu blandocu; dara in cãtu pentru Transilvani'a, remane br. Gav. Kemény totu unde este, apoi scrierile sale si totu trecutulu seu ne spunu prea de ajunsu, ce iubire inflacarata simte acelu omu catra romani. La justitia a datu Ddieu ca se fia denumitu ẽrasi professorulu dr. Pauler in loculu lui Perczel, care 'si facea mare pomana cu tiẽr'a, dẽca nu venia nici odata la ministeriu, ori incai se nu fia cadiutu pe man'a neofitului Csemeghi. Comitele Juliu Szapãry fu denumitu ministru de comunicatiune, ẽra com. Iosifu Zichy ministru de comerci. Asia remase si dn. Trefort numai cu unu portofoliu si cu una plata de 12,000 fl.

In Romani'a este unu vechiu proverbu care dice: Schimbarea Domnilor, bucuri'a nebulor. La noi acẽsta sententia se pãte aplica prea bine la schimbarea ministrilor. In unele resorturi depende ce e dreptu, multu dela intieptiunea, dreptatea si diligenti'a ministrulu respectiv, dara tocmã in cestiuni de prim'a ordine, esentiali, vitali, decide Sisthem'a introdusa, ẽra nu persãn'a. Sisthema buna ori rea, salutaria ori afurisita, persãnele puse in functiune sunt obligate a o executa; sãu de nu, a se retrage, a dimissiona. Barbatu numeros, fruntasi, de renume mare, au judecatu si declarat, precumu vediuramu si estimpu in cursulu debateriloru parlamentarie, anume la Vien'a, cã sisthem'a actuala este unu experimentu fãrte periculosu, care nu pãte se aiba durata lunga. Numai cãtu ẽmeni uita usioru, cã 10 si 20 de ani in viẽti'a natiuniloru si staturiloru facu abia cãtu 10 si 20 de luni in viẽti'a individoru.

Legile de invoire si regulare dualistica pe alti 10 ani inainte se sanctionara. Mai. Sa monarchulu bine-voi a se adresa cu cãte una scrisãre autographa cãtra ambele ministrii, celu din Vien'a si celu din B.Pest'a, in care'si descopere prea inalt'a sa recunoscintia, cã in fine le-a succesu a regula afacerile comune si a consolida din nou monarchi'a.

Partid'a ministeriale, numita improprie liberale, adeca membrii fostei majoritati, se adressara cu Manifestu cãtra natiune, in care numera lucrarile corpului legislativu din acesti trei ani, le lauda si afirma,

cã sub presiunea impregiariloru extraordinarie a fostu preste putintia a se face mai bine si mai multu.

Unu altu „manifestu“ esi dela partid'a extrema, numita si a lui Kohsuth, subscrisa de 28 insi. Acestia condamna dualismulu neconditionatu, dicundu cã tãte calamitatile tieriei se tragu dela acẽsta sisthema; invita pe „natiune“, ca la diet'a viitãria se alẽga totu numai ẽmeni din partid'a lor, cã se sparga dualismulu, se declare statulu Ungariei absolutu independent, dara se ferescu a spune de pe cuma, cã sub ce titlu: Monarchia ori republica; cã-ci adeca intre acestia se afla nu numai multi republicani, ci si de cei ce dau cu secura in luna cã se o taie in doue.

Program'a cea lunga si respiratãria de mania a partidei intrunite, compuse din resturile partidei deakiste si din conservativi, este cunoscuta lectoriloru inca din lun'a trecuta. Acẽsta fu cea de antaia, care'si formã cluburi prin tiẽra si comitete esecutive.

Se intrẽba unii, care din acestea partide merita mai multa incredere. Intrebati, nu pe altii, ci chiaru pe poporulu magiaru, puneti urechi'a si veti audi, cã nici-unic'a.

Miscari electorali in Ungari'a.

In Ungari'a conferentiele electorali s'au inceputu cu atãtu mai curendu, cu cãtu de una parte guvernulu se teme firesce, cã se nu fia luat pe de inainte si pacalitu de cãtra oppositiunea intrunita, ẽra de alta este si usu introdusu inca din timpii in care deputatii era obligati a lucra conformu instructiuniloru date de alegatori, ca venindu acasa in cerculu electorale, se invite pe colegiulu loru spre ale da informatiune despre discursurile epocali ce va fi rostitu flacare in cei trei ani, despre legile minunate la care va fi conclucratu si alte lucruri ce va fi facutu. Dela Beiusiu avemu de dato 14/26 Iuniu a. c. urmatãria invitatiune la una conferentia electorãle:

In tota tiẽr'a se tienu conferintie constitutionale, pentru alegerea ablegatiloru la diet'a venitãre. — Suscriisii autorisati fiindu de o parte insemnata a intielegintiei romane din locu si cercu, ni luamu libertate a-Te invitã la o asemenea conferintia tienenda in Beiusiu la 7 Iuliu st. n. la 3 ẽre dupa amediedi in localitatea casinei romane.

Stimate Domnule! cunoscundu-Te de atare, care Te insufletiesti pentru binele si prosperarea patriei si in specie de interesele separate ale cerculu nostru, ne nutresce speranti'a firma, ca nu numai vei grabi a participã la acea conferintia, ci vei indemnã si pre altii a luã parte activa la ea; cã-ci — luandu inveti din trecut — noi numai prin intielegere fratiẽsca si poteri unite — vomu pote reusi cu unu astufelu de deputatu, precumu se cuvine se aiba cerculu nostru.

Primesce salutarile nostre cordiale, si stringerea de mana fratiesca ce Ti o intindemu.

Ai Stimatei Domniei Tale

adicti:

Augustinu Antal m. p.
Vasiliu Popp m. p.
G. Borha.
Vasiliu Lesianu.

Dela Simleulu-Silvaniei ni se scrie cu dat'a din 16/28, cã adunarea generala a „Despartimentulu XI alu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporulu romanu se va tienea la 16 Iuliu a. c. st. n. in comun'a Basesci, la carea se invita cu totu respectulu a participa dd. membrii, onorat'a inteligentia romana si toti amicii culturai nãstre nationale.

Simleulu-Silvaniei la 28 Iuniu 1878.

Alimpiu Barboloviciu,
vicariu for. episcopescu alu Silvaniei si directoriulu despartimentulu XI.

Austri'a.

Vien'a, 29 Iuniu. Parlamentele Austriei nu s'au inchisu, ci numai s'au prorogatu. Pãna acumu se vorbia multu despre dimissiunea ministeriulu, care 'si mai dedese dimissiunea, si fiindu-cã avea se suferẽ fãrte multe si grele imputari dela parlamentu din caus'a dualismulu, inca din Februaru a. c. declarase, cã indata ce va mai trece si prin acelu purgatoriu, se va retrage cu totulu. Intr'aceea principele Auersperg recepũ dela Maiestatea Sa pentru sine si collegii sei autographulu, prin care este incarcatu de laude. De altumentrea partidele se prepara si in provinciile austriace pentru alegerile viitãrie, si lumea este mai alesu interesata se afe, ce politica va urma cu acẽsta ocaziune Boemi'a, unde marea majoritate a locutoriloru, adeca Cechii, de 16 ani incãe urmẽdia politic'a passivitatiei.

Dela congresulu europẽnu.

A inceputu a se lumina. Dupace in cãteva siedintie se regulase cestiunea Bulgariiei in punctele principali, in siedinti'a a 8-a din 28 Iuniu la propunerea Angliei s'a decisu, cã trupele austro-unguresci se ocupe Bosni'a si Hertiegovin'a! Cu ce conditiuni, provisoriu sãu pe vecia? pãna in momentele in care scriemu acestea, inca nu se scie curatu; dara chiaru si press'a ministeriale se teme fãrte, cã sub diverse preste ocupatiunea va fi pentru totu-deana, elementulu slavu se va inmulti si mai tare spre perirea celui magiaru. Delegatii turci au protestatu contra ocupatiunei. — In siedinti'a din 29 Iuniu au fostu admisi a ocupa locu si delegatii Greciei in congresu, spre a'si apara caus'a lor si a'si da votulu consultativu. D-dieu scie ce voru castiga grecii, dara cu admiterea lor in congresu s'a spartu unu mare prejudetiu alu vechiei diplomatiei.

Pe luni 1 Iuliu fostu invitati delegatii Ro-

maniei spre a defende causele patriei si natiunei romanesce in siedinti'a a 10-ea a congresulu si a'si da votulu lor totu consultativu. Mai inainte de aceea delegatii romani fusesera invitati la mesa de cãtra principele corãnei, ceea ce se considera asemenea cã unu actu de multa buna vointia.

Alte sciri cãte cerculẽdia dela congresu, nu cute-diamu se le damu de autentice, speramu inse cã in scurtu vomu scĩ mai multe. Din diarele ungurene aflamu, cã unele regimente au si plecatu cãtra Bosni'a.

Memoriulu prezentatu Congresulu din Berolinu de plenipotentiarii I. S. Principelui Romaniei.

De la tratatulu din Paris, Romani'a sustienuta de marile puteri, s'a ocupatu cu pacinica desvoltare a institutiuniloru sia midilãcelor se, fara alta ambitiune, de cãtu de a responde binevoitãriei asteptari a Europei.

In timpulu partialeloru complicari, care se sfirsira prin resbelulu dintre Russi'a si Turci'a, Romani'a, creditiãsa datorielor se, remase pe deplinu straina de turburãrile ce bantuiau tiermulu dreptu alu Dunarii. Doritãre de a mantinẽ si de a face se i-se respecte neutralitatea, ea se incerca, inainte si pe timpulu conferintiei din Constantinopole, se 'si puie acea neutralitate supt scutul mariloru puteri. In scopulu acesta s'adresã chiaru sublimei Porti, dẽra neroditãre 'i remasera tãte silintiele.

Candu Russi'a, in ajunu de a declara resbelulu, cerũ pentru armatele se, trecere pe teritoriulu romanu, situatiunea Romaniei deveni gingasia si anevoiãsa. Spre a 'si adaposti pamentulu si esistenti'a de vijeliile ce se gramãdiau in juru'i, inchiaia cu Russi'a conventiunea din 4/16 Aprile 1877.

In schimbulu insemnatelor folãse ce acea conventiune asicurã armatelor puterniculu seu vecinu, guvernulu princiaru nu cerũ de cãtu o singura compensare: garantarea integritatii teritoriale a tierii, care 'i era incredintiata. Acẽsta integritate fu stipulata prin art. II. alu conventiunii, care se rostescẽ curatu:

„Pentru cã nici unu inconvenientu sãu periculu se „nu resulte pentru Romani'a din fãptulu treceri tru- „peloru russe pe teritoriulu seu, guvernulu Maiestatii „sãle Imperatulu tutoru Russielor se obliga a mantinẽ „sia face a se respecta drepturile politice ale statulu „romanu, astu-felu cumu resulta din legile interiore si „tratatele esistente, precumu si a mantinẽ si „apara integritatea actuala a Romaniei.“

Inserarea cuvintelor de „integritate actuala“ fusesẽ prezentata de ministrii romani ca o conditiune „sine qua non“ a suptsemnarii conventiunei. Multiamita adoptarii acestei clause de cãtre plenipotentiariulu rusu, Romani'a se crediũ sicura ca 'si va pastra limitele esistente. Se margini dẽra a'si apara fruntari' ainsiruindu'si trupele pe tiermii Dunarii si, proclamandu'si independenti'a in momentul candu tunurile turcesci bombardau porturile romane, remase in rolu'i defensivu.

Dẽra operatiunile militare schimbãndu-se mai pre susu de asteptãrile universale, Romani'a se vediũ din nou espusa a deveni teatrulu ostilitatiloru. Atunci, ea se inlature acestu periculu si, dupa repetitele si statutãrele chiamari ale comandatulu capu alu armatelor russe, armat'a romana trecũ Dunarea.

Cooperarea iei nu pucinu contribui pentru succesulu finalu alu campaniei, care se sfirsi prin inchiaierea unui armistitii, urmatu de negociãri de pace.

Acele negociãri fura urmate fara nici o participare a Romaniei, si totusi ecitatea aru fi cerutu, ca alianti'a de pe campii de batalia se se fia mantinutu si pe tere-mulu diplomaticu.

In lun'a lui Ianuariu, generalulu comite Ignatieff, trecendu prin Bucuresci spre a se duce la San-Stefano, transmise cabinetulu princiaru o epistola a I. S. principelui Gorciakoff, in care cestiunea unui schimbu teritorialu era oficialu tratata pentru antaia si data, dẽra in care cuventulu de Basarabi'a nu era pronuntiatu inca. Imputernicitulu rusu avea misiunea de a fi, prin viu graiu, si mai esplicitu. Areta dẽra, intr'unu modu formalu, intentiunea guvernulu imperialu de a dobandi de la Romani'a instrainarea Basarabiei.

Interesulu si securanti'a statulu impuneau guvernulu principelui Carolu datorã de a nu primi propunerea ce i-se aducea la cunoscintia. Tiẽr'a, care mai nainte se chiamã „Principatele Dunarene“ nu putea se cedeze partea cea mai insemnata a riului caruia 'i datorita vechi'a 'i numire, desvoltarea comerciale si bine-facerile situatiunii se geografice.

Romani'a pune cu atãtu mai multu pretiu pe pastrarea unei provincii, care e unulu si acelasi corpu cu tiẽr'a si-o pune in contactu cu marea, cu cãtu mai multu a pretiuitu, dupa perderea intregi Basarabii, suferita pentru prim'a ẽra la 1812, folãsele restituirii partiale facute in 1856.

Dẽra nu numai necesitatile particulare si simtimentulu nationale au comandatu Romaniei acẽsta linia de purtare. Liber'a navigatiune a Dunarii, strinsu legata cu starea de posesiune actuala, constituie unu interesu, caruia marile puteri i-au recunoscutu, in conferinti'a de la Paris, unu caracteru europẽnu.

Actulu preliminaru de la San-Stefano nu tinũ sãma de aceste diverse consideratiuni, si Romani'a, la esirea dintr'unu resuelu la care luase parte intr'unu modu activu si utilu, se gasi in faci'a unui tratatu, care fusesẽ inchiaiatu fara ea, si care nu se ocupa de ea de cãtu pentru a o lovi in interesele'i vitale si in drepturile'i, esentiale.

Prin acestu tratatu Russi'a in intielegere directa si izolata cu Turci'a, isi pastra facultatea, ca Dobrogea care 'i era cedata se o schimbe cu Basarabi'a romana, schimbu care fusesẽ respinsu intr'unu modu formalu de cãtre guvernulu romanu; in acelasi timpu, isi pastra unu dreptu de trecere prin restulu tierii romanesce pentru comunicarea armatelor se cu Bulgari'a.

Astu-felu Romani'a, in urm'a unei fericite campanii militare, aru perde o parte insemnata din teritoriulu

seu si aru fi lipsita de singurul litoral maritim ce posedea. Afara de acestea, departe de a reintra in repausul de care aru ave nevoie pentru a 'si repara fortiele, aru mai fi inca multu timpu turburata prin trecerea de trupe straine, ale caroru opriri (étapes) s'aru puté schimba intr'o adeverata ocupare.

Ce e dreptu, independint'a 'i este inscisa in tratatu: inse, lipsita de fruntariele séle de la Dunarea de Josu si de la mare, si supusa unui dreptu de servitute, Principatulul n'aru fi in fapta nici liberu, nici independinte. Situatiunea sea, departe de a se imbunetati, aru deveni mai precaria de catu in trecut, de ore-ce ultimulu efectul alu pacii isolate dintre Russi'a si Turci'a aru fi de a scóte pe Romani'a de supt garanti'a colectiva a Puteriloru, scutul ei celu statornicu.

Astadi, candu tratatul de la San-Stefano e obiectulu deliberariloru Europei, Romani'a isi ié libertatea prin organulu suptsemnatiloru, de a supune plenipotentiariloru mariloru puteri puntele urmatóre, a caroru adoptare, respundendu in acelasi timp trebuintiloru si dorintiloru tierii, n'aru fi de catu consacrarea drepturiloru séle si garantarea intereselor europe, astu-felu precumu aceste drepturi si aceste interese au fostu recunoscute de către tratatul din Paris.

1. Nici o parte din teritoriulu actualu se nu fia deslipitu de Romani'a;

2. Teritoriulu romanu se nu fia supusu la nici unu dreptu de trecere in folosulu armatelor russe;

3. Principatulul in virtutea titluriloru séle seculare, se intre in stapanirea insuleloru si a guriloru Dunarii, impreuna cu insul'a Sierpiloru;

4. Se primésca o despagubire in forma ce se va crede cea mai usióra, si in proportiune cu puterile militare ce a pusu in lupta;

5. Independint'a sea se primésca o consacrare definitiva si teritoriulu seu se fia neutralisatu.

Aceste cereri nu esu din domeniulu dreptului si alu ecitatiei. Congresulu, dandu-le satisfacere, aru da Romani'e recunosctóre positiunea unui statu in stare de a urma lucrarea sea de ordine, de civilisatiune si de progresu. Interesulu particularu alu natiunii romane e in deplina armonia cu interesulu generale alu Europei. Situatiunea geografica a Romani'e face ca caus'a ei se fia si caus'a repausului si a pacii Oriintelui.

Si tocmai pentru ca e petrunsa de acéstá convingere, tocmai pentru ca simte ca, luandu-i-se tiernulu celu mai insemnatu alu Dunarii si despartind-o de mare, s'aru compromite unu viitoru, in care nu e numai ea singura interesata, se silesce a pastra integritatea actuale e teritoriului seu si indrasnesce a spera, ca tratatul de la Berlinu, care are se fia suptstituitu tratatulu de la Paris, va precisa in favorea sea garanti'a dreptului publicu, alu carui principiu ii era asicurat prin actulu europénu de la 1856.

Plenipotentii Romani'e:

I. C. Bratianu,
presedinte alu consiliului de ministrii.
M. Cogalniceanu,
ministru alu afaceriloru straine.

Sciri diverse.

Sibiiu. Solemnitatea aniversaria a repausarei mitropolitului Andrei br. de Siaguna tienuta dumineca in 18/30 Iunie la Resnari sub pontificarea esc. sale Domnului mitropolitu Mironu asistatu de 10 preoti, a fostu in totu respectulu inuitória, de si se parea ca ploia torentiale va impedece o adunare mai numerosa de poporu; éra ospitalitatea resinareniloru aratata către numerosii óspeti veniti acolo dela Sibiiu si de airea este recunoscuta in unanimitate.

(Dela Brasiovu) ni se scrie, ca tergulu de tiéra a esitu si acolo fórte reu. Ploi torentiale si lips'a de bani au fostu cauzele principali.

— Astadi miercuri, ploua de nou si la Sibiiu.

Literariu.

(Câteva pagine din brosiur'a Romanismus“.) Dela unu tempu incoce press'a europea, si in specialu cea magiara se ocupa multu de sortea romaniloru preste totu. De si acéstá nu se intempla in intiesulu doritu de noi, totusi nu trebue se-o desconsideramu. Asia s'a intemplatú cá se'mi cadia in mana si o brosiurica intitulata „A Romanismus“ de cutarele Szántay Aladár, aparuta in anulu trecutú 1877.

De orece inse diurnalistic'a nostra cu scirea mea nu a luatú neci cea mai mica notitia despre ea, mi-amu propusu eu a'i face pucina recensiune din unele pasaje mai pregnante ale ei. Voiu traduce câteva din cuventu in cuventu, éra preste altele voi trece numai pre scurtu, atátu ca se védia si poporulu romanu ce se scrie despre elu, catu si ca se aflamu si noi toti, cu ce sofisme tendentiose scrietorii magiari indópa pre publiculu loru.

Mai antaiu voiamu se'mi facu reflexiunile mele in cutare foia magiara; déra diurnalistii magiari nu primescu in foile lorú scrieri, ce sunt contrarie principialoru lorú. Asia s'a intemplatú, cá mai multi articli tramisi la foi magiare („Kelet Népe“, „Szabadság“) au remasu nepublicate. De aceea domnule Redactore, ve rogu a dá locu in colónele pretiuitei foi ce redigeti urmatorieloru mele observatiuni.

Brosiuric'a sus amentita semena mai multu cu unu pascuillu séu pamphletu scriu cu cea mai grósa ignorantia si cu tendentia, decâtú cu o brosiura científica, dupa cumu se va vedea din urmatoriale. Auctorulu in cateva pagine dela inceputu fantasedia asupra numirei de oláh, si román camu asia: 1. „Romanismulu nu e prea vechiu, insusi cuventulu romanu e de origine mai noua; dara acéstá e o vanitate nationale la romani, încátu déca cineva i-numesce oláh seu vlah, ori-si care romanu care tiene la ide'a nationale, ie in nume de reu si se simte aduncu vatematu in superbi'a sa nationale.“

La numirea de oláh i-vine in minte romanulu o vechia dorere, cugetandu cá prin acéstá numire e despretiuitu si superbi'a-i nationale nimicita.“ Mai departe dice auctorulu: „Cá superbi'a nationale si vanitatea leau fostu nanasi la acestu botezu, si asia s'a facutu din oláh romanu, ertare nu au cerutu neci dela istoria, neci dela invetiati, si mod'a secului modernu leau permis acéstá numire.“ Mai lamentéza apoi asupra gloriei si culturai vechi romane din Daci'a lui Traianu si ajunge la acea conclusiune, cá tóte acele acumu s'au stinsu si nu mai sunt mai multu. Continuandu dice. „Atáta e adeveratu, cá in Europ'a sunt si alte popóra latine (Franci, Spanioli, Portugali si Italiani), cari sunt in legaturi mai de aprópe cu romanii (vechi), de catu romanii (de astadi), cu tóte acestea nici la unulu nu i-a venitú in mente a imbraciosia numele romanu.“ Ne mai spune apoi, cá invetiati magiari de multu au constatatú correctitatea numelui „oláh“, si cá cele mai multe popóra cu acestu nume neau numitu, cu care romanii s'aru potea indestuli, déra cá ei desconsiderandu pe Europ'a, se numescu pre sene „mari'a sa“, se lapeda de trecutulu lorú, si pretindu gloria si venitoriu dela Vechi'a Rom'a. Cuventulu romanu ilu numesce ideea ficsa la romani, cá-ci spiretulu tempului va respinge nou'a legatura de consanginitate.

In cátu atinge originea numelui romanu, nu voiú a me demitte in discussiune lunga, ci observezu numai pre scurtu, cá acela e deodata cu poporulu romanu, si 'si are originea sa din Rom'a. Documentu invederatu spre acesta e, cá poporulu romanu de candu e pe lume aici, nu s'a numitu altucumu; si déca e vorba de botezu, la acela nu vanitatea nostra, ci streinii au fostu nanasii, cari cu inceputulu evului mediú au inceputu a ne numi oláh, déra la care nu i-amu indreptatitu, dupa cumu acéstá eruditulu nostru filologu Cipariu indestulu a documentatu. De si Francii de astadi de multe popóra streine au fostu numiti Celti si Gali, ei totusi nu au incetatu a se numi pre sene Franci in totu-deauna, cu care nume i-vedemu si astadi a figurá. De si Italiani fratii nostri sunt numiti si astadi de unele popóra olasz, totusi ei remanu fideli numelui lorú de Italiani si nu se numescu altucumu. Precumu acestea popóra latine stau mortisiiu pre langa numirea lorú istorica, chiaru asia si noi romanii preferimu a remanú pre langa numele nostru originalu romanu, ereditu dela stramosii nostri, si de dragulu actorului nu-lu vomu schimba cu numele de oláh, de si pote si acesta aru milita pre langa originea nóstra latina; apoi exemplele jidoviloru si a le

1) „A Romanismus nem nagyon régi; maga „a román“ szó, is újabb keletű, de azért e szó nemzeti büszkeség a románoknál, úgy hogy ha valaki öket oláhnak vagy vláchnak szólítja egyetlen román is, ki a nemzetiségi eszméért lelkesül nem veszi jó néven s mélyen sértve érzi magát, nemzeti büszkeségét. Az Oláh nevezetre a románnak egy régi fájdalom jut eszébe. Azt hiszi, hogy ez által le van nézve, büszkesége tönkre van téve.“

2) „A nemzetiségi büszkeség és fénhéjázni vágyás tartotta öket keresztvízre, s így lett az oláhból román, engedélyt nem kértek sem a történelemtől, sem a tudósktól: a modern kor divata meg engedte ez elnevezést.“

3) „Annyi igaz, hogy Európában má latin fajok, még közelebbi vérrokonságot hozhatnak össze a romai kelettel mint a románok, de azért egyiknek sem jutna eszébe a román nevet felvenni.“

geschäftariloru, cari si-schimba pre tota diu'a-u redicat'a numele lorú, nici de catu nu le vomu imitá cá-ci nu voimu a ne nega pre parintii nostri. Pe poporulu magiaru nimeni in Europ'a nu l'a numitu paa acumu Magyar, asia precumu se numesce elu pe sine In tóte actele vechi latinesci affi numai Hungarus si Iungaria, si Pannonus Pannonia, nemtii 'i facura Ungar, Ungarn, Hungern si Hunger (fóme), francesii Hongrois slavii Venger, Vengersk, romanii Unguru. Pentru-ce nu'si lapeda numele stramosiescu cu care au venitú di Asi'a (déca voru fi venitú cu acela) si nu adópta pe celu datu lorú de către popórale europe, adoptatu de una miie de ani in tóte actele publice?

Pre la pag. 8—9 ne spune auctorulu brosiure cu multa naivitate, cá Romanismulu pre di ce merge ocupa terenu totu mai mare, apoi indurandu-se a vorbi in specie despre romanii din Ungaria si Transilvani'a, ne spune ca noi nutrimu ura si antipathia in contra unguriloru, din contra fratii magiari stau pururea cu braciales deschise spre a primi pre romani ca pre frati, si cá densii nu nutrescu in contra-ne nici antipathia, neci ingratitudine, cu atátu mai pucinu despretiu. Mai vorbesce apoi si despre pactulu unguriloru si romaniloru dela Eskülf, dicundu cá acela nu s'a facutu dupa cumu cugeta romanii, intre doue popóra fratne si necucerite, ci acéstá au inventatu-o romanii candu au descoperitu si nationalismulu.

Noi dicemu la acéstá, cá nu noi l'amu descoperitu, ci insusi unii scrietorii magiari si inca de nu contempurani, celu pucinu supari dicu, cá acelu pactu s'a facutu intre doua popóra libere; asia ne aréta Anonymus Bela notarius. Nu cumuva va dice auctorulu cá anonymus a fostu romanu? Dicemu mai departe, cá chiaru pre acestu pactu se baseza autonomi'a Transilvaniei conservata optu sute de ani, cu vaivodatulu seu, cu dietele sale, chiaru si cu armat'a sa, încátu aceea nici candu nu a fostu fusionata cu Ungari'a, de catu numai prin legile din 1848 si mai nou 1867.

(Va urmă.)

Cursuri de Bucuresti in Lei noi (franci).

	30 Iunie n.	
Obligatiuni rurali din 1864 cu 10%	1.	98.50 b.
Imprumutulu Oppenheim din 1866 cu 8%	„	— „
Obligatiune de imprumutu dominiále din 1871 cu 8%	„	98. — „
Creditu fonciariu (hipot.) ruralu cu 7%	„	90. — „
Creditu fonciariu urbanu (alu capitalei cu 7%)	„	79. — „
Imprumutulu municipale nou (alu capit.) din 1875 cu 8%	„	90. — „
Fondulu de pensii (per 300 l. a.) cu 10%	„	155. — „
Actiunile caliloru fer. rom. din 1868 cu 5%	„	27.40 „
Actiunile caliloru fer., prioritati din 1868 cu 6%	„	72.60 „
Daci'a, Compania de asecur. din 1871 actiunea de 250 l. a. 8%	„	180. — „
Romani'a. Compania de asecur., (act. de 100 l. n.) 1873 cu 8%	„	50. — „

Marele losu

de 450,000 marce imperiali

póte se lu castige ori-cine vrea se intinda Fortunei man'a!

Sub acéstá devisa recomandú eu

loteri'a provinciala din ducatululu Braunschweig garantata de statu.

Aceea e compusa din 86,000 de losuri, care cuprindu 44,500 castiguri in bani, dintre cari castigulu principale ev. 450,000, spec. 300,000, 150,000, 80,000, 60,000, 40,000, 30,000 etc., se voru trage preste cateva luni. Sum'a totala a castiguriloru face:

8,806,000 marce in auru.

Prim'a tragere se incepe la 13. Iuliu a. c. spre care scopu eu recomandú losuri originale de

$\frac{1}{1}$ v. a. fl. 9.35 $\frac{1}{2}$ v. a. fl. 4.70 $\frac{1}{4}$ v. a. fl. 2.35 $\frac{1}{8}$ v. a. fl. 1.20

pe langa tramiterea sumei in auru, in bilete de banca séu in marce. Participantii la acéstá loteria primescu dupa fia-care tragere de numeri planulu officiosu, listele de castigu si banii castigati, cu tóta promptitudinea.

Deci amatorii de a participá se se adreseze cu tóta increderea catra

Carolus Bosse jun.,

coll. primariu de loteria in Braunschweig.

Morburi de pieptu si plumani

de ori-ce natura ce suréza siguru prin

Allopulu de plante Schneeberg a I. Wilhelm

pregatitu dupa prescrierea medicului, si se capeta de la Franz Wilhelm, apotecariu in Neunkirchen. Suculu acest'a s'a doveditu de bunu pentru dorerile de grumazu si pieptu, grippa, ragusiéla, tusa si trógná. Multi cumperatori marturisescu, ca numai suculu acestui-a au a-si multiami somnulu placutu.

Escellentu este suculu acest'a, cá preservativa pe tempu negurosú si aspru.

In urm'a gustului fórte placutu copiiloru este folositoriu, celui-ce suferé de plumani inse, o trebuintia; cantaretielorú si oratoriloru contra vocei inchise séu ragusite, unu midilocu necesariu.

Multime de atestate confirma cele de susu: Cea mai clara dovéda despre effectulu extraordinariu alu acestui sucu este, ca cons. de curte de d. prof. Oppolzer, rectorulu magn. la universitatea c. r. din Vien'a, ilu folosese cu celu mai bunu succesu in spitalu, precumu si la persóne private.

Asemene s'a aflatu recomandabilu si s'a prescriu adese suculu acest'a de multi alti medici indigeni si din strainatate.

Pentru dovedirea celoru afirmate reproducemu urmatórele scrisori recunosctóre:

Testimoniu.

Fiulu meu de siese ani Franciscu a suferitu optu septemani in tusa magarésca in asia mesura, in cátu me temeam cá nu cumu va se se innece; intru ace'a a slabitu cu totulu si a fostu atátu de debilu, in cátu abia stá pre petióre. Atunci mi-s'a recomandatú allopulu de plante de Schneeberg, si multiamitu acestui midilocu minunatu, indata dupa intrebuintarea primei sticle a mai incetatu tusa'a, dupa a dou'a sticla cantá bene afora copilulu, a venitú la potere si de atunci e deplinu sanetosu. — Si fetiorulu meu celu mai mare a scapatu in cátev'a dile, prein midiloculu acest'a, de o tusa mare si ragusiéla.

Deci cu multiamiti sincera estradau acestu testimoniu, pentru curarea rapede si miraculósa a copiiloru mei si dorescu cá acestu midilocu se devina cunoscutu si folositu in tóte partile prein omenimea suferinda.

Flatz, 6. Martiu 1855.

Anton Just.

Laurentiu Scheibenreif,
primariu.

Onorate Domnule!

Te rogu a-mi mai tramite cátu mai in graba inea 4 sticle dein renumitul D-tale Allopulu de planta, dupa folosirea aloru 2 sticle affi cá dorerea de pieptu si gutu, pre cumu si respiratiunea scurta se micrióreza pre di ce merge, pentru ace'a me

adresezu astadata de a dreptulu la D-Ta, in sperarea de a capatá dein celu mai próspetu. Acludu 5 fl. m. c.

Cu tóta stim'a se subsémna

Heinrich Bock, chirurgu.

Münchret langa Ostrang, 23. Febr. 1859.

Testimoniu medicale.

Allopulu de plante Schneeberg este unu medicamentu fórte usuratoriu pentru doreri de pieptu, asthma, hectica, tusa, cataru, si este de recomandatú in casuri de asteliu de bóle.

Hohenmauth, 25. Ian. 1858. Dr. Feschl.

D-lui L. Cantily, apotecar in Graz.

Onor. Dle! Folosindu in desiertu diferite midilóce pentru dorerea de pieptu, de carea suferiam greu de 2 ani, am cercatu si cu o butelia de allopulu de plante Schneeberg anuntiatu de d-ta, care se póte recomandá pe siguru la toti hecticii; pentru-ca, dupa intrebuintarea celui d'antaiu exemplariu amu sentitu usiorare, si dupa-ce am mai cercatu cu 2 sticle din acéstá medicina minunata, sanetatea mi se restaurá pe deplinu. Multiamindu-si Dlu meu, din tóta anim'a, remanu alu D-tale servitoriu cu totu obligatu

Graz, 3. Febr. 1857.

W. J. Pock.

Domnulu meu! (21) 10

Dupa-ce prin intrebuintiarea allopului d-tale amu scapatu cu totulu de tusea mea si de ragusiéla impreunata cu aceea, de care suferisem septemani si totu odata in urmarea binefacutóreloru rezultate ale acestui allopulu minunatu de plante mi-am recastigatu si vocea de mai nainte, me sentiu fórte obligatu a Ti multiami din tóta anim'a pentru acéstá inventiune salutaria, cum si a recomanda acéstá medicina probata, dupa a mea convictiune, la toti cáti suferu de pieptu si mai ver-tosu cantaretiloru. Cu perfecta stima

Peisching, 25 Juniu 1857.

Joanu Bauer,
docente.

Informatiunea despre folosire se alatura la fia-care sticla. Pretiulu unei sticle 1 fl. 25 cr. v. a. Pachetarea se computa cu 20 cr.

Depositu principale la Franciscu Wilhelm apotecariu in Neunkirchen.

Allopulu de plante genuinu se mai affa in Sabiiu: Friedrich Thalmayer, comerciantu. Aradu: F. Tones & Comp.

Blasiu: Carol Schieszl, apotecariu. Alba-Julia, Juliu Fröhlich, apotecariu. Clusiu: Ed. Valentini, apotecariu. Brasiovu: Ferd. Jekelius, apotecariu. Sighisióra: J. B. Teutsch, comerciantu.